

Rövid beszámoló egy konferenciáról

Az alábbiakban röviden összefoglalom az *aszimmetrikus hadviselés* témakörében 2014. november 12-én tartott konferencián történeteket.

Előzmények:

A Magyar Hadtudományi Társaság 2009 februárjában útjára indított egy nagylélegzetű konferencia-sorozatot, amelynek a *Napjaink hadtudománya* összefoglaló nevet adta. Idők során az alábbi témák kerültek az egyes rendezvények napirendjére: *A hadtudomány tárgyának kibővülése, új kutatási területek, A hadtudomány és a katonai műszaki tudományok kölcsönkapcsolata, A békemissziók helye a hadtudományban, nemzetközi és hazai jogi hátterük, A külföldön állomásozó csapatok jogállását meghatározó SOFA egyezmény, Nemzetbiztonsági kihívások, nemzetbiztonsági szolgálatok* valamint *30 év a hadtudomány szolgálatában* (utóbbi a Kiss Károly Hadtudományi Klub alapításának 30. évfordulója alkalmából).

A sorozat hetedik tagjára 2014. november 12-én került sor *Az aszimmetrikus hadviselés* címmel. A Magyar Hadtudományi Társaság minden alkalommal szoros együttműködésben szervezte ezeket a rendezvényeket a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságával, valamint az első években a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen, az utóbbi években pedig a jogutód Nemzeti Közsolgálati Egyetemen.

A konferencia védnöki tisztét Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke töltötte be, képviselőiben Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkari főnök helyettese tisztelte meg jelenlétével a rendezvényt.

A plenáris ülés levezető elnökének felelősségteljes szerepkörét Boldizsár Gábor, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtiszt-képző Karának dékánja töltötte be.

Bevezető-üdvözlő beszédében Nagy László, a Társaság elnöke kifejezésre juttatta őszinte köszönetét az együttműködő partnereknek, a konferencia társ-szervezőinek a sokéves gyümölcsöző kooperációért. Egyúttal bejelentette, hogy a Társaság a *Napjaink hadtudománya* konferencia-sorozatot az elkövetkező években is folytatni szándékozik, és a további aktív részvételre hívta fel a hagyományos együttműködő partnereket.

Napirend előtt elismerések átadására került sor.

A Hadtudományi Társaság felterjesztésére a *Tudomány Ünnepe* alkalmából a honvédelmi miniszter emléktárgyat adományozott Gábor Ferenc ny. vezérőrnagynak illetve a Honvédelemért kitüntető cím I. fokozatát Turák János ny. ezredesnek, a Társaság tagjainak. Az elismeréseket a honvédelmi miniszter nevében Kun Szabó István vezérőrnagy, a HM társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára adta át.

A Magyar Hadtudományi Társaság elnöke szintén adott át elismeréseket: az elnökség döntésének megfelelően a 2014. évben Haig Zsolt mk. ezredes, a Társaság etikai bizottságának tagja a Tanárky Sándorról elnevezett díjat, Bányász Péter doktorandusz, szakosztály-titkár pedig a Korponay Jánosról elnevezett díjat érdemelte ki.

Maga a konferencia Patyi András professzor bevezető előadásával kezdődött, amely a *Demokratikus legitimitáció, választási felhatalmazás és alkotmány a haderő mögött* címet viselte. A Nemzeti Közsolgálati Egyetem rektora előadásában kifejtette, hogy a rendszerváltás óta a Magyar Honvédség fokozatosan demokratikus kontroll alá került, jogi helyzetét, rendeltetését, feladatait pedig az alaptörvény és a honvédelmi törvény határozza meg. Nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy a fegyveres erőt választott, nem katonai vezetők irányítsák.

A szakmai előadások sorát Isaszegi János ny. vezérőrnagy nyitotta meg, aki *Az aszimmetrikus hadviselés kialakulásának története* címmel foglalta össze mondanivalóját. Kifejtette, hogy sok évtizede, sokféle elnevezéssel foglalkoztak és foglalkoznak jelenleg is az elméleti szakemberek és a gyakorlati végrehajtók, a katonák ezzel a témakörrel. Rámutatott,

hogy minden hadvezér mindenkor törekedett – a győzelem kivívása érdekében – az aszimmetriára. A jelenlegi szakaszt a tudatos irreguláris hadviselés korának minősítette.

Resperger István ezredes előadásában kifejtette, hogy az aszimmetrikus hadviselés gyűjtőfogalom, amelynek definíciójával még adósak a szakemberek. Különösen fontos a fogalom tartalmi elemzése többnemzeti formációk esetén, ahol előfordulnak ún. belső támadások („green on blue”). Megjegyezte, hogy elmosódik a határ a harcászati és a hadászati kategóriák között: a „belső támadások” bár harcászati jelentőségűek, de hatással vannak a stratégia megvalósítására is.

Mező András alezredes a doktrínák oldaláról közelítette meg a kérdést, rámutatva a NATO-szabályzatok és az egyes nemzeti doktrínák közötti, esetenként tapasztalható ellentmondásokra is. Szót ejtett az ún. teljes spektrumú műveletekről, amelyekben keverednek a védelem, a támadás, a stabilizálás és az átmenet kategóriái. Kifejtette meggyőződését, hogy a média hozzájárul a hadviselés szintjei (hadászat, hadművelet, harcászat) közötti határvonalak elmosódásához.

Padányi József dandártábornok az aszimmetrikus hadviselés során alkalmazható eszközökről, eljárásokról és módszerekről tartott előadást. Előrebocsátva, hogy nincs új a Nap alatt rámutatott és példákkal illusztrálta, hogy a szembenálló felek mindig is törekedtek az eredményesebb harceljárásokra. Ebbe a kategóriába sorolta például a „lefejező” műveleteket, a célzott csapásokat, a valós idejű esemény-követést. Külön foglalkozott a lakott területen (városokban) folytatott műveletekkel.

Somkuti Bálint előadásának címe önmagáért beszélt: *A jövő aszimmetrikus hadviselése*. Ennek megfelelően az előadó olyan kérdésekre kereste a választ, mint hogy milyen eszközök fogják játszani a jövőben a döntő tényező szerepét. Megállapította, hogy csökken a hatalom-koncentráció, a nemzetállamok szerepe, felértékelődnek a nem-állami szereplők (amilyen például az Iszlám Állam). A folytatódó urbanizáció eredményeképpen megapoliszok jönnek létre, amelyekben csak aszimmetrikus hadviselés képzelhető el.

A délelőtti, plenáris ülés hozzászólásokkal folytatódott. Ennek során Héjja István ny. ezredes hiányolta például a hibrid hadviselés meghatározását, Kis-Benedek József ny. ezredes rámutatott a hírszerzés jelentőségére, Solymosi András ny. alezredes pedig azt fejtegette, vajon az aszimmetrikus hadviselés felmentést jelent-e a hagyományos fegyveres erők fenntartása alól.

Ebédszünetben a konferencia résztvevői megkoszorúzták Kiss Károly 1848-49-es honvéd ezredes emléktábláját, amely 2009-ben nyert elhelyezést az akkori Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Központi Könyvtárának bejáratánál. Kiss Károly jelentőségét Héjja István ny. ezredes méltatta, aki sok éven keresztül vezette a Kiss Károly Hadtudományi Klubot – a Hadtudományi Társaság jogelődjét.

A ebédszünetet követően szekciókban folytatódott a konferencia munkája.

A katonai szekciót Resperger István ezredes vezette. Ebben a szekcióban hat előadás hangzott el, köztük néhány esettanulmány, vagyis konkrét aszimmetrikus műveletek elemzése. A szekció feldolgozta az aszimmetria hadtudományi kérdéseit, a globalizáció ezirányú hatásait és a kulturális különbözőségek figyelembe vételének fontosságát.

A rendészeti szekció Kovács Gábor r. dandártábornok vezetésével végezte munkáját. A szekcióban elsősorban az aszimmetrikus hadviselés rendészeti és határrendészeti kihívásait elemezték az előadók, de szó esett a szervezett bűnözésről és a terrorizmusról is.

A közigazgatási szekciót Bordás Mária egyetemi docens vezette, itt – bizonyos fokig érdekes módon – elsősorban katonák szerepeltek előadóként. Konkrét missziók kapcsán többen is elemezték az államépítés problematikáját, az állam, a társadalom és a haderő közötti kapcsolatokat illetve az aszimmetrikus hadviselés jogi, nemzetközi jogi és hadijogi kihívásait.

A záró plenáris ülést Szenes Zoltán ny. vezérezredes, az MTA Hadtudományi Bizottságának volt elnöke vezette le. Az ülés egyetlen funkciója a tanulságok levonása volt.

Elsőként a szekciók levezető elnökei számoltak be a tapasztalataikról, majd a Hadtudományi Társaság elnöke és végül Szenes Zoltán fogalmazott meg néhány következtetést. Elhangzott, hogy a konferencia hasznosságához, a témaválasztás időszerűségéhez nem fér kétség. Legalább ennyire fontos, hogy a nyitva maradt kérdéseket (márpedig nagyon sok kérdésre nem talált, nem is találhatta meg a választ egyetlen konferencia) a résztvevők továbbgondolják. Elhangzott, hogy a doktori iskolák számára 2015-16-ra a honvédelmi miniszter által megfogalmazott, a Honvéd Vezérkar által támogatott kutatási témák között előkelő helyet foglalnak el az aszimmetrikus és a hibrid hadviseléssel kapcsolatos kérdések.

A Hadtudományi Társaság elnöke bejelentette, hogy a konferencia szerkesztett anyaga megjelenik a Hadtudomány című folyóirat 2015. évi első számában, amelynek kiadásához a Honvéd Vezérkar – a téma fontosságára tekintettel – 250 ezer forinttal járult hozzá.

A konferencián megfogalmazódott, hogy a 2015. évben a Napjaink hadtudományja sorozat aktuális konferenciájának témájául célszerű a következőt választani: A délszláv válság-sorozat máig ható tanulságai.

Budapest, 2014. november 13.

Nagy László